NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
JULIANE KOKOTT
prednesené 13. júla 2006 [1]

I — Úvod

1. Tento návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka otázky, či a za akých podmienok môže petrolejárska spoločnosť určovať prevádzkovateľom čerpacích staníc, ktorých zásobuje, záväzné predajné ceny svojich palív pre konečných spotrebiteľov. Takéto záväzné ceny sú uvedené v dohodách označených ako komisionárske zmluvy alebo zmluvy o obchodnom zastúpení, ktoré španielsky petrolejársky podnik Compañía Española de Petróleos S. A. (Cepsa) zvyčajne uzatvára s prevádzkovateľmi čerpacích staníc. Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio (španielska konfederácia podnikateľov prevádzkujúcich čerpacie stanice; ďalej len „Confederación") sa domnieva, že takýto postup narušuje hospodársku súťaž, a preto proti nemu v Španielsku podala sťažnosť.

2. Po nedávnom rozhodnutí Európskej komisie vo veci Repsol [2] sa opätovne z hľadiska práva hospodárskej súťaže preskúmavajú právne vzťahy medzi španielskym petrolejárskym podnikom a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje. Touto otázkou sa už príslušné španielske orgány a súdy viackrát zaoberali pri riešení sporov v oblasti hospodárskej súťaže podľa vnútroštátneho práva, pričom dospeli k dosť rozdielnym výsledkom.

II — Právny rámec

A — *Právna úprava Spoločenstva*

3. Na úrovni primárneho práva je potrebné odkázať na článok 81 ES, ktorý znie:

„1. Nasledujúce sa zakazuje ako nezlučiteľné so spoločným trhom: všetky dohody medzi podnikateľmi, rozhodnutia združení podni-

1 — Jazyk prednesu: nemčina.

2 — Rozhodnutie Komisie z 12. apríla 2006, Vec COMP/B-1/38.348 — Repsol CPP (Ú. v. EÚ L 176, s. 104).

kateľov a zosúladené postupy, ktoré môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi a ktoré majú za cieľ alebo následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže v rámci spoločného trhu, najmä tie, ktoré:

a) priamo alebo nepriamo určujú nákupné alebo predajné ceny alebo iné obchodné podmienky;

b) obmedzujú alebo kontrolujú výrobu, odbyt, technický rozvoj alebo investície;

...

2. Všetky dohody alebo rozhodnutia zakázané podľa tohto článku sú automaticky neplatné.

3. Ustanovenia odseku 1 sa však neuplatnia na:

— dohody alebo kategórie dohôd medzi podnikateľmi,

— rozhodnutia alebo kategórie rozhodnutí združení podnikateľov,

— zosúladené postupy alebo kategórie zosúladených postupov,

ktoré prispievajú k zlepšeniu výroby alebo distribúcie tovaru alebo k podpore technického alebo hospodárskeho pokroku, pričom umožňujú spotrebiteľom primeraný podiel na výhodách z toho vyplývajúcich, a ktoré:

a) neukladajú príslušným podnikateľom obmedzenia, ktoré nie sú nevyhnutné pre dosiahnutie týchto cieľov a

b) neumožňujú týmto podnikateľom vylúčiť hospodársku súťaž vo vzťahu k podstatnej časti daných výrobkov."

4. Na úrovni sekundárneho práva sú významné dve nariadenia Komisie o výnimkách podľa kategórie: nariadenie Komisie (EHS) č. 1984/83 z 22. júna 1983

o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy [3] na kategórie dohôd o výhradnom nákupe [4] [*neoficiálny preklad*] (ďalej len „nariadenie č. 1984/83“) a nariadenie Komisie (ES) č. 2790/1999 z 22. decembra 1999 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov [5] (ďalej len „nariadenie č. 2790/1999“).

5. Nariadenie č. 1984/83 platilo do 31. decembra 1999. [6] V jeho časti III nazvanej „Osobitné ustanovenia pre dohody čerpacích staníc“ bolo okrem iného uvedené:

„Článok 10

Podľa článku 85 ods. 3 Zmluvy a za podmienok uvedených v článkoch 11 až 13 tohto nariadenia sa článok 85 ods. 1 predmetnej Zmluvy vyhlasuje za neuplatniteľný na dohody, na ktorých sa zúčastňujú iba dva podniky a v ktorých sa jeden podnik, predajca, zaväzuje voči druhému, dodávateľovi, odplatou za poskytnutie osobitných ekonomických alebo finančných výhod nakupovať určité pohonné hmoty pre motorové vozidlá na báze petrolejárskych výrobkov alebo určité palivá pre motorové vozidlá na báze petrolejárskych výrobkov špecifikovaných v dohode na čerpacej stanici označenej v dohode s cieľom opätovne ich predať iba od dodávateľa, podniku spojeného s dodávateľom alebo od tretieho podniku, ktorému dodávateľ zveril distribúciu svojich výrobkov.

Článok 11

Okrem povinnosti uvedenej v článku 10 predajcovi nemožno uložiť žiadne iné obmedzenie hospodárskej súťaže než:

a) povinnosť nepredávať na čerpacích staniciach označených v dohode pohonné hmoty pre motorové vozidlá alebo palivá dodávané tretími podnikmi;

b) povinnosť nepoužívať na čerpacích staniciach označených v dohode mazivá alebo podobné petrolejárske výrobky

3 — Teraz článok 81 ods. 3 ES.

4 — Ú. v. ES L 173, s. 5. Citované nariadenie vychádzalo zo splnomocnenia uvedeného v nariadení Rady č. 19/65/EHS z 2. marca 1965 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na určité kategórie dohôd a zosúladených postupov [Ú. v. ES 36, s. 533; Mim. vyd. 08/001 s. 11; naposledy zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 a 82 Zmluvy (ďalej len „nariadenie č. 1/2003“), Ú. v. ES L 1, s. 1; Mim. vyd. 08/002 s. 205]. Pozri okrem iného oznámenie Komisie (EHS) z 22. júna 1983 o nariadeniach č. 1983/83 a č. 1984/83 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výhradnej distribúcii alebo o výhradnom nákupe [*neoficiálny preklad*] (pôvodne uverejnené v Ú. v. ES C 355, 1983, s. 7 a potom v úplnom znení uverejnené v Ú. v. ES C 101, 1984, s. 2).

5 — Ú. v. ES L 336, s. 21; Mim. vyd. 08/001, s. 364. Aj citované nariadenie vychádza zo splnomocnenia vydávať nariadenia o výnimkách podľa kategórií uvedených v nariadení č. 19/65.

6 — Pôvodne malo nariadenie č. 1984/83 podľa svojho článku 19 ods. 2 ostať v platnosti do 31. decembra 1997. Jeho platnosť však bola následne predĺžená až do 31. decembra 1999 [pozri článok 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1582/97 z 30. júla 1997, ktorým sa menia a dopĺňajú nariadenia (EHS) č. 1983/83 a č. 1984/83 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výhradnej distribúcii alebo o výhradnom nákupe [*neoficiálny preklad*], Ú. v. ES L 214, s. 27]. Okrem toho podľa článku 12 ods. 1 nariadenia č. 2790/1999 výnimky stanovené nariadením č. 1984/83 aj naďalej platia do 31. mája 2000.

ponúkané tretími podnikmi, ak dodávateľ alebo podnik s ním spojený predajcovi poskytli alebo financovali vybavenie na výmenu olejov alebo iné zariadenia na mazanie motorových vozidiel;

c) povinnosť robiť v interiéri a exteriéri čerpacej stanice reklamu pre výrobky dodávané tretími podnikmi iba v rozsahu zodpovedajúcom časti, akú tieto výrobky predstavujú v celkovom obrate čerpacej stanice;

d) povinnosť nechať kontrolovať zariadenia na skladovanie alebo na distribúciu petrolejárskych výrobkov, ktoré sú vlastníctvom dodávateľa alebo ktoré boli financované dodávateľom alebo podnikom s ním spojeným, iba dodávateľom alebo podnikom ním určeným.

Článok 12

1. Článok 10 sa neuplatní, pokiaľ:

a) dodávateľ alebo podnik spojený s dodávateľom ukladajú predajcovi povinnosti výhradného nákupu iných výrobkov ako pohonných hmôt pre motorové vozidlá alebo palív alebo ktorých predmetom je poskytovanie služieb, s výnimkou povinností uložených podľa článku 11 písm. b) a d);

b) dodávateľ obmedzuje voľnosť predajcu nadobúdať od podniku podľa svojho výberu tovar alebo služby, ktoré podľa ustanovení tejto časti nemôžu byť predmetom povinnosti výhradného nákupu ani zákazu konkurencie;

c) je dohoda uzavretá na neurčitý čas alebo na obdobie dlhšie ako 10 rokov;

d) dodávateľ zaväzuje predajcu, aby svojmu nástupcovi uložil povinnosť výhradného nákupu na obdobie presahujúce obdobie, počas ktorého je ešte predajca zaviazaný.

2. Odchylne od odseku 1 písm. c) ak sa dohoda týka čerpacej stanice, ktorú dodávateľ podľa práva alebo fakticky prenechal predajcovi do nájmu alebo do voľného užívania, môžu sa povinnosti výhradného nákupu alebo zákazy konkurencie ustano-

vené podľa tejto časti uložiť predajcovi na celé obdobie, počas ktorého skutočne prevádzkuje čerpaciu stanicu". [*neoficiálny preklad*]

6. Od 1. júna 2000 bolo nariadenie č. 1984/83 a ďalšie v tom čase platné právne predpisy o výnimkách podľa kategórií nahradené nariadením č. 2790/1999, ktorým sa pre určité vertikálne dohody [7], patriace do rámca pôsobnosti článku 81 ES a obsahujúce vertikálne obmedzenia [8] ustanovila všeobecná úprava výnimiek podľa kategórií platná do 31. mája 2010 [9] (ďalej aj „nová právna úprava o výnimkách podľa kategórie").

7. Nová právna úprava o výnimkách podľa kategórie platí podľa článku 3 nariadenia č. 2790/1999 za podmienky, že podiel dodávateľa nepresiahne 30 % trhu. Okrem toho článok 4 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 2790/1999 stanovuje, že nová právna úprava o výnimkách podľa kategórie neplatí pre vertikálne dohody, ktorých predmetom je obmedzenie spôsobilosti kupujúceho určiť si svoje predajné ceny.

B — *Vnútroštátna práva úprava*

8. Pokiaľ ide o španielske právo, je potrebné odkázať na zákon č. 16/1989 zo 17. júla 1989 o ochrane hospodárskej súťaže (Ley de Defensa de la Competencia) [10], ktorého článok 1 ods. 1 vo svojej definícii „zakázaných postupov" preberá článok 81 ods. 1 ES, pričom stanovuje:

„Zakázané sú všetky dohody, všetky rozhodnutia, všetky spoločné odporúčania, ako aj všetky zosúladené alebo súbežné postupy, ktoré majú za cieľ alebo za následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže na celom alebo časti vnútroštátneho trhu, najmä tie, ktoré:

a) priamo alebo nepriamo určujú ceny alebo iné obchodné podmienky alebo podmienky služieb;

...

..."

7 — Stručne povedané, vertikálne dohody sú dohody medzi podnikmi, z ktorých každý podniká na inej úrovni výrobného alebo distribučného reťazca, pozri podrobnejšie článok 2 ods. 1 prvý pododsek nariadenia č. 2790/1999.

8 — Stručne povedané, vertikálne obmedzenia sú obmedzenia hospodárskej súťaže uvedené vo vertikálnych dohodách (pozri poznámku pod čiarou 7); pozri podrobnejšie článok 2 ods. 1 druhý pododsek nariadenia č. 2790/1999.

9 — Pozri článok 13 nariadenia č. 2790/1999. Pokiaľ ide o dohody účinné už 31. mája 2000, ktoré spĺňali podmienky pre výnimky stanovené v nariadení č. 1984/83, ale nespĺňali podmienky pre výnimku stanovenú nariadením č. 2790/1999, článok 12 ods. 2 tohto nariadenia stanovil prechodné obdobie až do 31. decembra 2001.

10 — BOE č. 170 z 18. júla 1989, s. 22747.

9. Na vykonanie Ley de Defensa de la Competencia bol prijatý kráľovský dekrét, Real Decreto č. 157/1992 z 21. februára 1992 [11], ktorého článok 1 ods. 1 v časti „Výnimky podľa kategórií" stanovuje:

„1. Podľa ustanovenia článku 5 ods. 1 písm. a) [Ley de Defensa de la Competencia] sú povolené dohody, ktorých sa zúčastňujú iba dva podniky a ktoré patria do jednej z nasledujúcich kategórií, ovplyvňujú výlučne vnútroštátny trh a spĺňajú podmienky uvedené nižšie pre každú z týchto kategórií:

...

b) dohody o výhradnom nákupe, ktorými sa jedna zmluvná strana voči druhej zmluvnej strane zaväzuje nakupovať určité výrobky s cieľom opätovne ich predať výlučne od tejto druhej zmluvnej strany, od podniku s ňou spojeným alebo od tretieho podniku, ktorý táto zmluvná strana poverila distribúciou svojich výrobkov, pokiaľ táto dohoda rešpektuje ustanovenia uvedené v [nariadení č. 1984/83].

..."

11 — BOE č. 52 z 29. februára 1992, s. 7106.

10. Citovaný kráľovský dekrét bol medzitým zrušený a nahradený dekrétom Real Decreto č. 378/2003 z 28. marca 2003 [12], ktorým boli prevzaté nové pravidlá stanovené na úrovni Spoločenstva a najmä nariadenie č. 2790/1999.

III — Skutkový stav a konanie v spore vo veci samej

11. Dňa 4. mája 1995 podala Confederación na španielskom ministerstve hospodárstva [13] sťažnosť proti niektorým španielskym petrolejárskym podnikom, najmä proti Cepsa, pre postupy obmedzujúce hospodársku súťaž v sektore prevádzkovateľov čerpacích staníc. Confederación sa okrem iného sťažovala na rozpor s hospodárskou súťažou takých komisionárskych zmlúv alebo zmlúv o obchodnom zastúpení, aké sa v Španielsku bežne uzatvárajú medzi Cepsa a podnikmi prevádzkujúcimi čerpacie stanice, ktoré zásobuje, pričom na základe tvrdenia Confederación, ktoré nikto v tomto ohľade nespochybnil, 95 % čerpacích staníc siete CEPSA je viazaných týmto typom zmlúv.

12. Hoci nie všetky zmluvy vyššie uvedeného druhu majú rovnaké znenie, na základe

12 — BOE č. 90 z 15. apríla 2003, s. 14851.

13 — Ministerio de Economía y Hacienda, Servicio de Defensa de la Competencia.

tvrdenia vnútroštátneho súdu majú väčšinou spoločné najmä nasledujúce ustanovenia:

— prevádzkovateľ čerpacej stanice sa zaväzuje predávať výhradne pohonné hmoty a palivá od Cepsa za dodržania predajných cien pre spotrebiteľov, ako aj predajných a prevádzkových podmienok a techník stanovených samotnou Cepsa.

Prevádzkovateľovi čerpacej stanice sa počas trvania zmluvy zakazuje schvaľovať alebo priamo alebo nepriamo sa zúčastňovať na predaji alebo propagácii výrobkov, ktoré sú v konkurenčnom postavení s výrobkami, ktoré sú predmetom zmluvy o výhradnom nákupe, ktorý sa má konať v priestoroch jeho čerpacej stanice (alebo v jeho bezprostrednej blízkosti).

— Prevádzkovateľ čerpacej stanice preberá riziká spojené s tovarom, ktorý je predmetom zmluvy o výhradnom nákupe, akonáhle ho Cepsa dodá a tovar „prejde cez spojovaciu objímku do skladov alebo zásobovacích nádrží čerpacej stanice".

Od tejto chvíle je prevádzkovateľ čerpacej stanice povinný uskladniť tieto výrobky za vhodných podmienok vylučujúcich akýkoľvek ich úbytok alebo zhoršenie a zodpovedá v danom prípade spoločnosti Cepsa alebo tretím osobám za akýkoľvek úbytok, kontamináciu alebo zmiešanie tovaru, ako aj za prípadnú škodu spôsobenú v dôsledku takejto skutočnosti.

— Prevádzkovateľ čerpacej stanice je povinný zaplatiť Cepsa za pohonné hmoty a palivá v lehote deväť dní od ich dodania na čerpaciu stanicu, na základe platného príjmového dokladu vydaného Cepsa.

— Prevádzkovateľ čerpacej stanice dostáva od spoločnosti Cepsa „trhové provízie" ustanovené pre rôznych prevádzkovateľov čerpacích staníc. Tieto provízie, vrátane záručnej provízie, dosahujú určitú sumu za liter (ktorá sa mení podľa toho, či ide o benzín, naftu A a B alebo naftu C), ku ktorej sa pridáva ročná pevná suma. Provízie platí Cepsa do deviatich dní od dodania na čerpaciu stanicu.

13. Konanie, ktoré sa začalo na základe sťažnosti Confederación, bolo čiastočne zastavené 7. novembra 1997. Proti tomuto

rozhodnutiu najskôr Confederación podala neúspešne správnu žalobu na Tribunal de Defensa de la Competencia a potom nebola úspešná ani pred Audiencia Nacional. Confederación podala kasačný opravný prostriedok proti rozhodnutiu Audiencia Nacional, ktorý je predmetom konania na Tribunal Supremo. [14]

IV — Návrh na začatie prejudiciálneho konania a konanie pred Súdnym dvorom

14. Uznesením z 3. marca 2005 Tribunal Supremo prerušil konanie a položil Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa články 10 až 13 nariadenia [č. 1984/83] vykladať v tom zmysle, že do ich pôsobnosti spadajú zmluvy o výhradnej distribúcii pohonných hmôt a palív, ktoré sú formálne nazvané ako komisionárske zmluvy alebo zmluvy o obchodnom zastúpení a obsahujú nižšie uvedené ustanovenia:

a) prevádzkovateľ čerpacej stanice sa zaväzuje predávať výhradne pohonné hmoty a palivá od dodávateľa za dodržania dodávateľom stanovených predajných cien pre spotrebiteľov, ako aj predajných a prevádzkových podmienok a techník;

b) prevádzkovateľ čerpacej stanice preberá riziká spojené s tovarom akonáhle ho dodávateľ dodá do zásobných nádrží čerpacej stanice;

c) prevádzkovateľ od prevzatia tovaru preberá na seba povinnosť jeho uskladnenia za podmienok vylučujúcich akýkoľvek jeho úbytok alebo zhoršenie a zodpovedá v danom prípade dodávateľovi alebo tretím osobám za akýkoľvek úbytok, kontamináciu alebo zmiešanie tovaru, ako aj za prípadnú škodu spôsobenú v dôsledku takejto skutočnosti;

d) prevádzkovateľ čerpacej stanice je povinný zaplatiť dodávateľovi za pohonné hmoty a palivá v lehote deväť dní od ich dodania na čerpaciu stanicu?“

15. V konaní pred Súdnym dvorom podali Confederación, Cepsa, ako aj Komisia Európskych spoločenstiev písomné a ústne pripomienky.

14 — Ďalej aj „vnútroštátny súd“.

V — Posúdenie

A — *Prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania*

16. Cepsa, ako aj Komisia vyjadrujú pochybnosti o prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

O odkaze na ustanovenia vnútroštátneho práva a práva Spoločenstva

17. Cepsa najskôr zdôrazňuje, že táto vec sa týka iba čisto vnútroštátnej situácie, ktorá sa má riešiť výlučne na základe vnútroštátneho práva. Právo Spoločenstva sa na ňu nevzťahuje a ani Real Decreto č. 157/1992 nijakým spôsobom jeho uplatňovanie neupravuje. Článok 1 ods. 1 písm. b) Real Decreto č. 157/1992 sa naopak obmedzuje na jednoduchý odkaz na nariadenie č. 1984/83. Cepsa sa preto domnieva, že Súdny dvor nemá právomoc rozhodovať o prejudiciálnej otázke.

18. Toto tvrdenie sa mi nezdá byť presvedčivé.

19. Je totiž výlučne vecou vnútroštátneho súdu posúdiť vzhľadom na osobitné okolnosti jednotlivého prípadu nevyhnutnosť rozhodnutia o prejudiciálnej otázke, aby mohol vydať svoj rozsudok, ako aj relevanciu otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Súdny dvor môže zamietnuť návrh podaný vnútroštátnym súdom iba vtedy, ak je zrejmé, že požadovaný výklad práva Spoločenstva nemá žiadny vzťah k realite alebo k predmetu sporu vo veci samej, alebo pokiaľ ide o všeobecnú alebo hypotetickú otázku, a Súdny dvor nedisponuje údajmi o skutkových alebo právnych okolnostiach potrebnými na poskytnutie užitočnej odpovede na otázky, ktoré sa mu položili.[15] S výnimkou takýchto prípadov je Súdny dvor v zásade povinný rozhodovať o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu noriem práva Spoločenstva.[16] To platí aj v prípadoch, v ktorých sa tieto ustanovenia uvádzajú iba prostredníctvom odkazu vo vnútroštátnom práve. Na základe ustálenej judikatúry totiž ani znenie článku 234 ES, ani zmysel prejudiciálneho konania nebránia odpovedať na prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu ustanovení práva Spoločenstva, na ktoré odkazuje vnútroštátne

15 — Ustálená judikatúra; pozri okrem iného rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, body 59 až 61, a z 10. januára 2006, IATA a ELFAA, C-344/04, Zb. s. I-403, bod 24.

16 — Rozsudky Bosman, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 59, a IATA a ELFAA, už citovaný v poznámke pod čiarou 15, bod 24.

právo, iba na účely úpravy čisto vnútroštátnej situácie. [17]

20. Naopak, ako už Súdny dvor opakovane uviedol, právny poriadok Spoločenstva má zjavne záujem, aby dostali ustanovenia alebo pojmy prevzaté z práva Spoločenstva jednotný výklad bez ohľadu na podmienky, za ktorých sa majú uplatniť, a to preto, aby sa vyhlo v budúcnosti ich rôznym výkladom. [18]

21. V oblasti práva hospodárskej súťaže je tento záujem na čo najjednotnejšom výklade a uplatňovaní ustanovení platných na úrovni Spoločenstva osobitne výrazný.

22. Na jednej strane sa totiž právo hospodárskej súťaže vyznačuje skutočnosťou, že nezriedka sa na tú istú situáciu môžu súčasne vzťahovať vnútroštátne ustanovenia aj ustanovenia práva Spoločenstva. [19] Tento prípad nastane vždy vtedy, keď sa príslušné rámce pôsobnosti vnútroštátneho práva a práva Spoločenstva prelínajú, čiže vtedy, keď dohody medzi podnikmi spadajú nielen pod vnútroštátne právo hospodárskej súťaže, ale aj pod článok 81 ES najmä preto, že môžu ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi v zmysle tohto ustanovenia.

23. Od nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1/2003 [20] sa v takýchto prípadoch výslovne vnútroštátnym orgánom hospodárskej súťaže alebo vnútroštátnym súdom členských štátov zakazuje uplatňovať iba svoju vnútroštátnu právnu úpravu v oblasti hospodárskej súťaže. Podľa článku 3 nariadenia č. 1/2003 sa naopak na takéto prípady musí spoločne s vnútroštátnou právnou úpravou v oblasti hospodárskej súťaže uplatniť aj článok 81 ES [21] s prihliadnutím na skutočnosť, že sa musia dodržať prednostné zásady práva Spoločenstva, vrátane tých, ktoré sú uvedené v nariadeniach týkajúcich sa výnimiek podľa kategórie. [22]

24. Na druhej strane potom vnútroštátne právo hospodárskej súťaže v mnohých člen-

17 — Rozsudky z 18. októbra 1990, Dzodzi, C-297/88 a C-197/89, Zb. s. I-3763, body 34 až 36; z 8. novembra 1990, Gmurzynska-Bscher, C-231/89, Zb. s. I-4003, body 19 až 25; zo 17. júla 1997, Leur-Bloem, C-28/95, Zb. s. I-4161, body 24 až 27, a Giloy, C-130/95, Zb. s. I-4291, body 20 až 23; z 11. januára 2001, Kofisa Italia, C-1/99, Zb. s. I-207, body 20 až 22; zo 17. marca 2005, Feron, C-170/03, Zb. s. I-2299, bod 11, a zo 16. marca 2006, Poseidon Chartering, C-3/04, Zb. s. I-2505, body 14 a 15; pozri tiež rozsudky zo 7. januára 2003, BIAO, C-306/99, Zb. s. I-1, body 88 až 90.

18 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Dzodzi, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 37; Leur-Bloem, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 32; Giloy, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 28; Kofisa Italia, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 32, a Poseidon Chartering, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 16.

19 — Rozsudok z 13. februára 1969, Wilhelm a i., 14/68, Zb. s. 1, bod 3; v rovnakom zmysle pozri rozsudky z 10. júla 1980, Giry a Guerlain a i., 253/78 a 1/79 až 3/79, Zb. s. 2327, bod 15; zo 16. júla 1992, Asociación Española de Banca Privada a i., C-67/91, Zb. s. I-4785, bod 11, a z 26. novembra 1998, Bronner, C-7/97, Zb. s. I-7791, bod 19.

20 — Nariadením č. 1/2003 sa modernizovali vykonávacie predpisy k článkom 81 ES a 82 ES a pôsobnosť vnútroštátnych orgánov a súdov pri uplatňovaní právnych predpisov Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže bola posilnená; v tejto súvislosti pozri okrem iného odôvodnenia č. 6, 7 a 15 nariadenia č. 1/2003, ako aj jeho články 5 a 6.

21 — Článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1/2003.

22 — Pozri v tomto zmysle článok 3 ods. 2 prvú vetu nariadenia č. 1/2003.

ských štátoch vychádza aj pokiaľ ide o otázky týkajúce sa výlučne vnútroštátnych situácií z príslušných ustanovení práva Spoločenstva. Ak sa to už stávalo v minulosti, znova sa táto tendencia prejavila aj nedávno, po nadobudnutí účinnosti nariadenia č. 1/2003.

25. S takýmto zameraním na právo Spoločenstva sa dá stretnúť aj v prípade skúmaných ustanovení španielskeho práva v oblasti hospodárskej súťaže: ako uvádza vnútroštátny súd, skutočne už zákon č. 16/1989 (Ley de Defensa de la Competencia) v článku 1 ods. 1 úzko nadväzuje na článok 81 ods. 1 ES. Rovnako Real Decreto č. 157/1992, ako vyplýva z jeho preambuly, [23] mal za cieľ v príslušných rámcoch pôsobnosti zosúladiť vnútroštátne španielske právo a právo Spoločenstva. [24] Výslovný odkaz uvedený v článku 1 ods. 1 písm. b) citovaného kráľovského dekrétu na v tom čase platné právo Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže, najmä na nariadenie č. 1984/83 by sa preto mal vykladať aj v tejto súvislosti. [25]

26. Takže práve preto, že ustanovenie vnútroštátneho práva v oblasti hospodárskej súťaže, ktoré odkazuje na nariadenie Spoločenstva o výnimke podľa kategórie, sa môže uplatniť čiastočne samostatným spôsobom a čiastočne spoločne s ustanoveniami práva Spoločenstva, je osobitne dôležité, aby sa príslušné právo Spoločenstva vykladalo a uplatňovalo jednotným spôsobom. Je potrebné vyhnúť sa tomu, aby sa to isté ustanovenie práva Spoločenstva vykladalo iným spôsobom podľa toho, či má v tomto prípade iba nepriamy význam (a teda prostredníctvom odkazu vo vnútroštátnom práve), alebo sa musí aj priamo uplatňovať (keďže okrem rámca pôsobnosti vnútroštátneho práva je dotknutý aj článok 81 ES).

27. Na základe tejto úvahy môže nepochybne vnútroštátny súd požiadať Súdny dvor v zmysle článku 234 ES o výklad práva Spoločenstva v oblasti hospodárskej súťaže ako napríklad o výklad právneho predpisu o výnimke podľa kategórie uvedenej v nariadení č. 1984/83, a to aj v prípade,

23 — V odseku 2 preambuly Real Decreto č. 157/1992 sa uvádza, že „s prihliadnutím na čas, ktorý uplynul od nadobudnutia účinnosti [zákona Ley de Defensa de la Competencia] je vhodné ustanoviť do nášho právneho poriadku výnimku z tých dohôd, ktoré už sú pomocou týchto pravidiel predmetom výnimky podľa práva Spoločenstva, keď patria do jeho rámca pôsobnosti. Týmto spôsobom... sa môže vnútroštátny právny poriadok v príslušnom rámci pôsobnosti zosúladiť s právom Spoločenstva...".

24 — To isté sa dá okrem iného uviesť aj v súvislosti s Real Decreto č. 378/2003, ktorým bol zrušený a nahradený Real Decreto č. 157/1992: v odsekoch 4 a 5 preambuly Real Decreto č. 378/2003 sa totiž zdôrazňuje potreba zosúladiť právnu úpravu výnimiek podľa kategórie, platných na úrovni Spoločenstva a vykonať niektoré významné zmeny, ku ktorým došlo na úrovni Spoločenstva, kam patrí vydanie nariadenia č. 2790/1999.

25 — Na rozdiel od tvrdenia spoločnosti Cepsa sa preto tento prípad podstatným spôsobom odlišuje od veci Kleinwort Benson, v ktorej chýbal obdobný odkaz vo vnútroštátnom práve a v ktorom boli navyše výslovne povolené výnimky oproti platnej právnej úprave na úrovni Spoločenstva (rozsudok z 28. marca 1995, C-346/93, Zb. s. I-615, najmä body 16 až 19; uvedená vec sa týkala Bruselského dohovoru).
V každom prípade iba vnútroštátnemu súdu prislúcha posúdiť presný dosah odkazu uvedeného vo vnútroštátnom práve na právo Spoločenstva (pozri rozsudky Dzodzi, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, body 41 a 42, ako aj Leur-Bloem, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 33).

keby bolo toto ustanovenie relevantné iba nepriamo, čiže len na základe odkazu uvedeného vo vnútroštátnom práve a len pokiaľ ide o skutočnosti čisto vnútroštátneho významu. [26]

alebo predmetom konania vo veci samej, keď má problém všeobecnú alebo hypotetickú povahu alebo keď Súdny dvor nedisponuje skutkovými a právnymi informáciami, ktoré sú potrebné na účelné zodpovedanie predložených otázok. S výnimkou takýchto prípadov je Súdny dvor v zásade povinný rozhodovať o prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu noriem práva Spoločenstva.

O význame prejudiciálnej otázky na účely rozhodnutia vnútroštátneho súdu z časového hľadiska

28. Komisia však v tomto prípade pochybuje o význame prejudiciálnej otázky na účely rozhodnutia vnútroštátneho súdu, keďže nariadenie č. 1984/83 bolo medzi tým nahradené nariadením č. 2790/1999, takže jeho výklad by mal pre konanie vo veci samej nepatrnú praktickú hodnotu.

30. V tejto veci sa vôbec nezdá *zjavné*, že otázka, ktorú položil Tribunal Supremo stratila svoj význam na účely rozhodnutia vo veci samej z dôvodu zrušenia nariadenia č. 1984/83. Spornou otázkou pred španielskymi súdmi totiž je, či sa v roku 1997 mohlo konanie začaté na základe sťažnosti podanej Confederación zastaviť. Vôbec sa mi nezdá zvláštne tvrdenie, podľa ktorého sa musí zákonnosť rozhodnutia o zastavení konania vydaného v roku 1997 posudzovať aj na základe práva účinného v uvedenom období, a teda na základe Real Decreto č. 157/1992 a nariadenia č. 1984/83, na ktoré sa tam odkazuje.

29. Ani táto námietka sa mi však nezdá byť presvedčivá. Ako som už totiž uviedla, [27] na základe ustálenej judikatúry prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu posúdiť z hľadiska osobitostí prípadu jednak to, či je na vydanie rozsudku potrebné rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, a jednak to, či sú otázky, ktoré kladie Súdnemu dvoru, právne relevantné. Súdny dvor môže odmietnuť návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný vnútroštátnym súdom, iba *ak je zjavné*, že výklad, o ktorý žiada tento súd, nie je zjavne v žiadnej súvislosti s realitou

31. Odhliadnuc od toho, je samozrejme úlohou Súdneho dvora poskytnúť vnútroštátnemu súdu všetky výkladové prostriedky týkajúce sa práva Spoločenstva, ktoré mu môžu pomôcť rozhodnúť vo veci samej. Súdny dvor môže preto vo svojom rozsudku prihliadnuť aj na normy práva Spoločenstva, na ktoré vnútroštátny sudca vo svojich

26 — V tejto súvislosti pozri ešte raz judikatúru už citovanú v poznámke pod čiarou 17.

27 — Pozri vyššie, bod 19 týchto návrhov, ako aj judikatúru už citovanú v poznámkach pod čiarou 15 až 17.

prejudiciálnych otázkach neodkázal. [28] Súdny dvor si teda môže zvoliť, že doplní svoju odpoveď na otázku týkajúcu sa výkladu nariadenia č. 1984/83 o úvahy vzťahujúce sa na článok 81 ES a na nariadenie č. 2790/1999, [29] avšak bez toho, aby tým bola dotknutá prípustnosť návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorú podal Tribunal Supremo.

O opise skutkových okolností uvedenom v uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania

32. Komisia okrem toho namieta nedostatok podrobnejšieho opisu skutkových okolností týkajúcich sa konania vo veci samej.

33. Podľa ustálenej judikatúry sa môže poskytnúť výklad práva Spoločenstva, ktorý je užitočný pre vnútroštátny súd, iba vtedy, ak tento súd vo svojom uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania vymedzil skutkový a právny rámec, do ktorého sa začleňujú ním položené otázky, alebo prinajmenšom objasnil skutkové predpoklady, na ktorých sa tieto otázky zakladajú. [30] Toto vymedzenie musí navyše umožniť vládam členských štátov, ako aj iným oprávneným subjektom predložiť svoje vyjadrenia alebo písomné pripomienky podľa článku 23 Štatútu Súdneho dvora. [31] Pritom treba zohľadniť, že týmto subjektom sa doručuje iba návrh na začatie prejudiciálneho konania. [32]

34. V oblasti hospodárskej súťaže, ktorá sa nezriedka vyznačuje vysokou zložitosťou, je presné vymedzenie skutkového a právneho rámca nevyhnutné. [33] Je pravda, že Súdny dvor by hlavne v tejto oblasti nemal klásť neprimerane prísne požiadavky na vypracovanie návrhov predkladaných vnútroštátnymi súdmi, aby im tak prakticky neznemožnil podávanie návrhov na začatie prejudiciálneho konania, o to viac, že význam

28 — Ustálená judikatúra; pozri okrem iných rozsudky z 2. februára 1994, Verband Sozialer Wettbewerb, nazývaný „Clinique", C-315/92, Zb. s. I-317, bod 7; z 22. januára 2004, COPPI, C-271/01, Zb. s. I-1029, bod 27; zo 7. septembra 2004, Trojani, C-456/02, Zb. s. I-7573, bod 38, a z 23. februára 2006, Keller Holding, C-471/04, Zb. s. I-2107, bod 26.

29 — Pozri v tejto súvislosti body 38 až 74 týchto návrhov.

30 — Rozsudky z 26. januára 1993, Telemarsicabruzzo a i., C-320/90 až C-322/90, Zb. s. I-393, bod 6; z 13. apríla 2000, Lehtonen a Castors Braine, C-176/96, Zb. s. I-2681, bod 22; zo 17. februára 2005, Viacom Outdoor, C-134/03, Zb. s. I-1167, bod 22; zo 6. decembra 2005, ABNA a i., C-453/03, C-11/04, C-12/04 a C-194/04, Zb. s. I-10423, bod 45, a z 23. marca 2006, Enirisorse, C-237/04, Zb. s. I-2843, bod 17, ako aj tam citované odkazy.

31 — Rozsudky z 1. apríla 1982, Holdijk a i., 141/81 až 143/81, Zb. s. 1279, bod 6; Lehtonen a Castors Braine, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 23; ABNA a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 47, a Enirisorse, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 18, ako aj uznesenia z 30. júna 1997, Banco de Fomento a Exterior, C-66/97, Zb. s. I-3757, bod 8; z 28. júna 2000, Laguillaumie, C-116/00, Zb. s. I-4979, bod 14; z 8. októbra 2002, Viacom I, C-190/02, Zb. s. I-8287, bod 14, a z 11. februára 2004, Cannito a i., C-438/03, C-439/03, C-509/03 a C-2/04, Zb. s. I-1605, bod 8.

32 — Rozsudky Holdijk a i., už citovaný v poznámke pod čiarou 31, bod 6; Lehtonen a Castors Braine, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 23, a Enirisorse, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 18, ako aj uznesenia Banco de Fomento a Exterior, už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 8; Laguillaumie, už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 14; Viacom I, už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 14, a Cannito a i., už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 8.

33 — Rozsudky Lehtonen a Castors Braine, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 22, a Viacom Outdoor, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 23, ako aj uznesenia z 19. marca 1993, Banchero, C-157/92, Zb. s. I-1085, bod 5; Laguillaumie, už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 19, a Viacom I, už citované v poznámke pod čiarou 31, bod 22.

súdnej spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom sa nadobudnutím účinnosti nariadenia č. 1/2003 skôr zvýšil ako znížil. [34] Zároveň však táto spolupráca vyžaduje aj od vnútroštátnych súdov, aby pri vypracovávaní svojich návrhov v oblasti práva hospodárskej súťaže zachovávali osobitnú starostlivosť. [35]

35. Nedá sa popierať, že v uznesení o návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal Tribunal Supremo, boli skutkové okolnosti, z ktorých vychádza konanie vo veci samej, opísané iba veľmi heslovite. Komisia preto dôvodne zdôrazňuje, že úplný opis by mal poskytnúť aj údaje o vlastníckych vzťahoch k palivám, [36] ktoré dodáva Cepsa, ako aj o tom, kto znáša náklady dopravy a náklady na nevyhnutné investície na obchodovanie s nimi. Bolo by tiež žiaduce získať informácie o priemernom čase zotrvania paliva dodaného do skladov prevádzkovateľov čerpacích staníc, ktoré je predmetom zmlúv uzavretých so spoločnosťou Cepsa.

36. Bez ohľadu na tieto nedostatky sa mi však zdá, že informácie uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania sú dostatočné na pochopenie, na akých skutkových okolnostiach spočíva konanie vo veci samej. Na druhej strane, presné posúdenie skutkových okolností neprináleží Súdnemu dvoru, ale vnútroštátnemu súdu. [37] Súdny dvor sa musí obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol výkladové prostriedky týkajúce sa príslušných ustanovení práva Spoločenstva. [38] Na tieto účely je v tomto prípade opis skutkových okolností, na ktorých spočíva konanie vo veci samej dostatočný.

Predbežné závery

37. Návrh na začatie prejudiciálneho konania je teda prípustný.

B — *Meritórne posúdenie prejudiciálnej otázky*

1. Úvodné úvahy

38. Predmetom sporu vo veci samej je otázka, či španielsky orgán hospodárskej súťaže zákonne zastavil konanie o preskúmaní zmlúv uzavretých spoločnosťou Cepsa a najmä o tam uvedených

34 — V tejto súvislosti pozri aj poznámku pod čiarou 20 vyššie.

35 — K celej tejto otázke pozri aj moje návrhy prednesené 28. októbra 2004 vo veci Viacom Outdoor, C-134/03, už citovanej v poznámke pod čiarou 30, bod 42.

36 — Ďalej sa bude z dôvodu zjednodušenia používať len pojem palivo; avšak ďalšie vykonané posúdenie sa vzťahuje aj na iné druhy pohonných hmôt.

37 — Rozsudky z 15. novembra 1979, Denkavit Futtermittel, 36/79, Zb. s. 3439, bod 12; z 19. januára 2006, Bouanich, C-265/04, Zb. s. I-923, bod 54; z 23. februára 2006, CLT UFA, C-253/03, Zb. s. I-1831, body 35 a 36, a z 30. marca 2006, Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, Zb. s. I-2941, bod 69; v podobnom zmysle pozri aj rozsudok z 3. júla 1985, Binon, 243/83, Zb. s. 2015, bod 21.

38 — Rozsudky Gmurzynska-Bscher, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 21; z 1. apríla 1993, Hewlett Packard France, C-250/91, Zb. s. I-1819, bod 9, a zo 6. októbra 2005, MyTravel, C-291/03, Zb. s. I-8477, bod 43.

záväzných cenách pre spotrebiteľov, ktoré Cepsa uložila prevádzkovateľom čerpacích staníc, ktorých zásobuje. Prejudiciálna otázka položená Súdnemu dvoru sa musí vnímať v tejto súvislosti. Tribunal Supremo ňou chce v podstate zistiť, či sa články 10 až 13 nariadenia č. 1984/83, venované dohodám s prevádzkovateľmi čerpacích staníc vzťahujú aj na dohody označované ako komisionárske zmluvy alebo zmluvy o obchodnom zastúpení takého druhu, aký bežne uzatvára Cepsa s prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje.

39. Takéto zmluvy môžu patriť do pôsobnosti nariadenia č. 1984/83 iba pod podmienkou, že obsahujú *dohody medzi podnikateľmi* [39] takého druhu, aký je upravený v článku 81 ods. 1 ES (predtým článok 85 ods. 1 Zmluvy ES). Nariadenie č. 1984/83 totiž obsahuje úpravu výnimky podľa kategórie v zmysle článku 81 ods. 3 ES (predtým článok 85 ods. 3 Zmluvy ES), pri ktorej sa pri splnení určitých podmienok neuplatňuje zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES na tam špecifikované kategórie dohôd medzi podnikateľmi.

40. Ešte pred analýzou nariadenia č. 1984/83 je teda potrebné predbežne určiť, či komisionárske zmluvy alebo zmluvy o obchodnom zastúpení [40] takého druhu, akými sú zmluvy bežne uzatvárané medzi Cepsa a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje, patria alebo nepatria do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES.

2. O uplatniteľnosti článku 81 ods. 1 ES na obchodných zástupcov: pojem dohoda medzi podnikateľmi

41. Článok 81 ods. 1 ES sa nevzťahuje len na horizontálne dohody medzi podnikateľmi, ktorí pôsobia v rovnakých štádiách výrobného alebo distribučného cyklu; tento právny predpis sa naopak vzťahuje aj na vertikálne dohody medzi podnikateľmi, ktorí pôsobia v rozličných štádiách ekonomického procesu. [41]

42. Zmluvy o obchodnom zastúpení sa týkajú takéhoto vertikálneho vzťahu, a preto v zásade môžu patriť do pôsobnosti článku 81 ods. 1 ES. Je však pravda, že iba pod podmienkou, že okrem zastúpeného sa aj obchodný zástupca môže považovať za podnikateľa, a teda iba pod podmienkou, že ide o dohodu medzi dvoma nezávislými podnikateľmi.

39 — Článok 81 ods. 1 ES sa vzťahuje aj na rozhodnutia združení podnikateľov a zosúladené postupy. Tieto dva posledné prípady však v tomto prípade nie sú podstatné, a preto sa na ne ďalej neprihliada.

40 — Ďalej sa bude z dôvodu zjednodušenia používať len pojem obchodný zástupca, avšak ďalšie vykonané posúdenie sa vzťahuje aj na komisionárov.

41 — Rozsudky z 30. júna 1966, Société technique minière, 56/65, Zb. s. 337; z 24. októbra 1995, Volkswagen a VAG Leasing, C-266/93, Zb. s. I-3477, bod 17, a z 28. apríla 1998, Javico, C-306/96, Zb. s. I-1983, bod 11; okrem toho pozri rozsudky z 13. júla 1966, Consten a Grundig/Komisia, 56/64 a 58/64, Zb. s. 429, ako aj z 13. júla 1966, Taliansko/Rada a Komisia, 32/65, Zb. s. 563: „nemajú sa zavádzať rozdiely neustanovené Zmluvou".

43. V oblasti práva hospodárskej súťaže pojem „podnik" zahŕňa každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť nezávisle od jeho právneho postavenia a spôsobu jeho financovania, [42], pričom pojem hospodárskej činnosti charakterizuje práve ponúkanie výrobkov alebo služieb na danom trhu. [43] V prípade obchodných zástupcov je potrebné rozlišovať dva trhy: na jednej strane trh, na ktorom obchodný zástupca ponúka svoje sprostredkovateľské služby potenciálnym zastúpeným; na druhej strane trh, na ktorom ponúka tovar alebo služby zastúpeného potenciálnym zákazníkom. [44]

a) Postavenie obchodného zástupcu na trhu sprostredkovateľských služieb

44. Pokiaľ ide v prvom rade o ponúkané sprostredkovateľské služby, je obchodný zástupca spravidla nezávislým hospodárskym subjektom, a teda je podnikateľom v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Preto sa musia ustanovenia zmluvy o obchodnom zastúpení, v ktorých napríklad zastúpený zveruje výhradne svojmu zástupcovi starostlivosť o určitých zákazníkov alebo o určité oblasti (klauzuly o výhradnom obchodnom zastúpení), alebo v ktorých naopak vyžaduje od svojho zástupcu, aby nevykonával činnosť pre iných zastúpených (klauzuly o zákaze konkurencie) posudzovať z hľadiska článku 81 ES. [45] Zdá sa teda, že na toto ustanovenie sa tiež zameriava judikatúra, keď sa zaoberá obchodnými zástupcami, ktorí pracujú pre viac ako jedného zastúpeného [46] alebo čiastočne pre zastúpeného a čiastočne na vlastný účet. [47]

45. Ak sa použijú tieto úvahy v tomto prípade, vyplýva z nich, že klauzuly o výhradnom nákupe takého druhu, akými sú klauzuly, ktoré uplatňuje Cepsa vo svojich zmluvách s prevádzkovateľmi čerpacích staníc, sa musia považovať za dohody v zmysle článku 81 ods. 1 ES. Následkom týchto klauzúl totiž je, že prevádzkovatelia čerpacích staníc preberajú na seba povinnosť predávať na svojich čerpacích staniciach len palivá Cepsa. Rovnako k tomu dochádza aj pri klauzule o zákaze konkurencie, a teda nemôžu vykonávať činnosť pre iné petrolejárske podniky. Napriek tomu sa na tieto klauzuly nemusí vzťahovať zákaz uvedený v článku 81 ods. 1 ES, a to na základe príslušných nariadení o výnimkách podľa kategórie (nariadenie č. 1984/83 a nariadenie č. 2790/1999).

42 — Ustálená judikatúra; pozri rozsudky z 23. apríla 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Zb. s. I-1979, bod 21; z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko, C-35/96, Zb. s. I-3851, bod 36; z 10. januára 2006, Cassa di Risparmio di Firenze a i., C-222/04, Zb. s. I-289, bod 107, Enirisorse, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 28, a z 11. júla 2006, FENIN/Komisia, C-205/03 P, Zb. s. I-6295, bod 25.

43 — Rozsudky zo 16. júna 1987, Komisia/Taliansko, 118/85, Zb. s. 2599, bod 7; z 18. júna 1998, Komisia/Taliansko, už citovaný v poznámke pod čiarou 42, bod 36; Cassa di Risparmio di Firenze, už citovaný v poznámke pod čiarou 42, bod 108; Enirisorse, už citovaný v poznámke pod čiarou 30, bod 29, a FENIN/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 42, bod 25.

44 — To isté platí pre trh, na ktorom si zastúpený obstaráva určitý výrobok.

45 — Pozri tiež oznámenie Komisie z 24. mája 2000 „Pokyny o vertikálnych obmedzeniach" (Ú. v. ES C 291, 2000, s. 1, bod 19).

46 — V tomto zmysle je nepochybne potrebné chápať body 20 a 21 rozsudku z 1. októbra 1987, VVR, nazývaný „Flämische Reisebüros", 311/85, Zb. s. 3801; v podobnom zmysle rozsudok Binon, už citovaný v poznámke pod čiarou 37, najmä body 20 a 21.

47 — V tejto súvislosti pozri rozsudok zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb. s. 1663, najmä body 544 až 547, ako aj Volkswagen a VAG Leasing, už citovaný v poznámke pod čiarou 41, bod 19.

b) Postavenie obchodného zástupcu na trhu výrobkov toho, koho zastupuje

46. Obchodný zástupca, aj keď je právne nezávislý, sa naopak nemôže jednoducho považovať za podnikateľa v zmysle článku 81 ES, pokiaľ ide o obchody, ktoré vykonáva na účet zastúpeného, a teda, keď tento obchodný zástupca predáva tovar alebo služby zastúpeného na príslušnom trhu. V dôsledku toho sa ani dohody medzi obchodným zástupcom a zastúpeným, ktoré obsahujú príkazy týkajúce sa distribúcie týchto tovarov a služieb, napríklad záväzné predajné ceny pre spotrebiteľa nemôžu jednoducho posudzovať z hľadiska článku 81 ES, ani z hľadiska právnych predpisov o výnimkách podľa kategórie platných v práve Spoločenstva. Iba v prípade, keď obchodný zástupca vystupuje na trhu tovaru a služieb toho, koho zastupuje v postavení nezávislého hospodárskeho subjektu bez toho, aby s ním tvoril jednotnú hospodársku jednotku, môže sa uplatniť článok 81 ES a právne predpisy o výnimkách podľa kategórie.

i) Rozdelenie rizika medzi obchodného zástupcu a zastúpeného (rozlíšenie medzi pravými obchodnými zástupcami a nepravými obchodnými zástupcami)

47. Podnikateľa odlišuje skutočnosť, že keď koná ako nezávislý hospodársky subjekt, znáša riziká svojej činnosti. Rozhodujúce je teda zistiť, či obchodný zástupca preberá na seba riziká spojené s obchodmi, ktoré vykonáva, alebo či tieto riziká znáša zastúpený. [48]

48. Ak obchodný zástupca nemusí znášať žiadne riziká spojené s obchodmi, ktoré vykonáva na účet toho, koho zastupuje, ide o *pravého obchodného zástupcu*. Príkazy, ktoré zastúpený ukladá svojmu obchodnému zástupcovi, pokiaľ ide o obstaranie obchodov ako napríklad určenie predajných cien pre konečného spotrebiteľa, sú teda jednoducho inou stranou všeobecnej povinnosti obchodného zástupcu chrániť záujmy toho, koho zastupuje a dodržiavať rozumné pokyny, ktoré mu tento vydáva. [49] V tomto prípade obchodný zástupca napriek svojej právnej samostatnosti nevystupuje v postavení nezávislého hospodárskeho subjektu (podnikateľa) na trhu dotknutých výrobkov a jeho postavenie je dosť podobné postaveniu zamestnanca [50] alebo pomocníka toho, koho zastupuje alebo postaveniu pobočky. [51] Obchodný zástupca sa preto mení na

48 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 47, body 538 až 542 a najmä bod 541, a Volkswagen a VAG Leasing, už citovaný v poznámke pod čiarou 41, bod 19. Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 13, ako aj oznámenie Komisie týkajúce sa zmlúv o výhradnom obchodnom zastúpení uzatváranými s obchodnými zástupcami [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES 1962, 139, s. 2921, oddiel I).

49 — Pozri v tejto súvislosti smernicu Rady 86/653/EHS z 18. decembra 1986 o koordinácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa samostatných obchodných zástupcov (Ú. v. ES L 382, s. 17; Mim. vyd. 06/001 s. 177, ďalej len „smernica 86/653"), najmä článok 3, ako aj oznámenie Komisie týkajúce sa zmlúv o výhradnom obchodnom zastúpení uzatváranými s obchodnými zástupcami, už citované v poznámke pod čiarou 48, oddiel II.

50 — Pozri napríklad rozsudok zo 16. septembra 1999, Becu a i., C-22/98, Zb. s. I-5665, bod 26.

51 — Pozri napríklad rozsudok z 24. októbra 1996, Viho/Komisia, C-73/95 P, Zb. s. I-5457, body 15 až 17.

pomocný orgán zastúpeného a ako taký je integrovaný do jeho podniku. [52] Vo vzťahu k obchodovaniu s výrobkami zastúpeného tvorí obchodný zástupca a zastúpený jednotnú hospodársku jednotku a konajú na trhu spoločne. [53]

49. Naopak, ak finančné riziká spojené s obchodmi, ktoré vykonáva obchodný zástupca, znáša aspoň čiastočne on, tak ide o *nepravú zmluvu o obchodnom zastúpení*, v ktorej sa postavenie obchodného zástupcu približuje k postaveniu maloobchodného predajcu, ktorý vykonáva činnosť na vlastný účet (nazýva sa aj samostatný obchodník). V takom prípade je sám obchodný zástupca podnikateľom aj na trhu tovarov a služieb toho, koho zastupuje, a jeho dohody so zastúpeným týkajúce sa spôsobu obstarania záležitostí sa preto musia posudzovať z hľadiska článku 81 ES. [54]

50. Len na okraj je potrebné uviesť, že Komisia na rozdiel od toho, čo uvádzala predtým v písomných pripomienkach, v priebehu pojednávania tvrdila, že obchodný zástupca sa musí stále posudzovať ako podnikateľ v zmysle článku 81 ES. Tento prístup ma nepresvedčil. Jeho prijatie by malo totiž za následok, že na rozdiel od bežne prijímanej definície [55] by sa mali za podnikateľov považovať aj tí sprostredkovatelia, ktorí nevykonávajú ani minimálnu nezávislú hospodársku činnosť na trhu výrobkov, ktorými sa zaoberajú, a ktorí na tomto trhu na seba nepreberajú ani s tým súvisiace riziká a naopak, obmedzujú sa na vykonávanie pokynov toho, koho zastupujú, napríklad pokiaľ ide o predajnú cenu tovaru alebo služieb samotného zastúpeného pre verejnosť. [56]

51. Tento čisto dogmatický problém má však napokon na účely odpovede na otázku, ktorá bola položená Súdnemu dvoru, nepatrný praktický význam. V podstate sa totiž aj Komisia domnieva, že závisí na rozdelení rizík spojených s vykonávanými obchodmi medzi obchodným zástupcom a zastúpeným, či príkazy uvedené

52 — Rozsudok Volkswagen a VAG Leasing (už citovaný v poznámke pod čiarou 41) by *nemal* byť chápaný v tom zmysle, že integrácia obchodného zástupcu do podniku zastúpeného a to, že tento zastúpený znáša obchodné riziko, predstavujú *dve navzájom odlišné kritériá*. Je pravda, že v bode 19 už citovaného rozsudku sa tvrdí, že „obchodný zástupca stráca postavenie nezávislého hospodárskeho subjektu, iba keď neznáša riziká vyplývajúce zo zmlúv, ktoré obstaral na účet zastúpeného a pôsobí ako pomocník integrovaný do podniku zastúpeného“ (kurzívou zvýraznila generálna advokátka). Na trhu, na ktorom sa predávajú výrobky zastúpeného, sú však integrácia obchodného zástupcu do podniku zastúpeného a znášanie obchodného rizika zastúpeným dve strany tej istej mince. V súlade s vyššie uvedeným je potrebné uviesť, že prípady, ktorými sa zaoberala judikatúra a v ktorých sa prikladal osobitný význam otázke integrácie obchodného zástupcu, sa netýkali natoľko trhu s výrobkami zastúpeného ako skôr odlišného trhu so sprostredkovateľskými službami obchodného zástupcu (k tomuto rozlíšeniu pozri body 44 a 45 týchto návrhov).

53 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Suiker Unie, už citovaný v poznámke pod čiarou 47, body 539, 541, 542, a rozsudok Súdu prvého stupňa z 15. septembra 2005, DaimlerChrysler/Komisia, T-325/01, Zb. s. II-3319, body 85, 86 a 88. Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 13, ako aj oznámenie Komisie týkajúce sa zmlúv o výhradnom obchodnom zastúpení uzatváranými s obchodnými zástupcami, už citované v poznámke pod čiarou 48.

54 — Rozsudky Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 46, body 541 a 542; Volkswagen a VAG Leasing, už citovaný v poznámke pod čiarou 41, bod 19, a DaimlerChrysler/Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, bod 87.

55 — Pozri bod 43 týchto návrhov vyššie.

56 — V tejto súvislosti sa zdajú byť málo jasné aj pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach (už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 15), kde sa síce tvrdí, že pravý obchodný zástupca je samostatným podnikateľom, ale zároveň sa popiera, že vykonáva nezávislú hospodársku činnosť.

v dohodách uzavretých so zastúpeným, najmä v tých, ktoré sa týkajú predajnej ceny pre spotrebiteľa, môžu byť zakázané v zmysle článku 81 ES alebo nie. Je irelevantné, či sa už uvedené rozdelenie rizík považuje za základ posúdenia postavenia obchodného zástupcu ako podnikateľa, alebo ako sa zdá, že uprednostňuje Komisia, či toto rozdelenie vstúpi do hry iba neskôr, a teda pri posúdení protisúťažného charakteru dohody uzavretej medzi zastúpeným a obchodným zástupcom. V oboch prípadoch totiž rozdelenie rizík poskytuje informácie potrebné na rozhodnutie, či sa zákaz uvedený v článku 81 ES, ako aj prípadné výnimky ustanovené v právnych predpisoch o výnimkách podľa kategórie uplatnia alebo nie.

ii) Kritériá na posúdenie konkrétneho rozdelenia rizík medzi obchodným zástupcom a zastúpeným

52. Na rozhodnutie, či obchodný zástupca preberá na seba finančné riziko svojej činnosti vykonávanej na účet zastúpeného alebo či naopak toto riziko znáša sám zastúpený, je nevyhnutné komplexné posúdenie všetkých okolností konkrétneho prípadu, ktoré prináleží vnútroštátnemu súdu. [57] Súdny dvor mu však musí poskytnúť taký výklad práva Spoločenstva, ktorý by mu mohol pomôcť rozhodnúť vo veci samej. [58]

53. Na tento účel nie je až natoľko rozhodujúce formálne posúdenie, ktorým sa zvýrazňuje označenie sprostredkovateľa ako obchodného zástupcu, komisionára, samostatného obchodníka alebo predajcu, ako skôr hospodárske posúdenie jeho úlohy v rámci konkrétneho obchodného vzťahu. V tejto súvislosti Súdny dvor určite nemôže pre vnútroštátny súd ustanoviť vyčerpávajúci zoznam kritérií, môže mu len naznačiť, z akých okolností sa normálne môžu vyvodzovať informácie vo veci rozdelenia rizík medzi dotknutými subjektmi. [59]

54. V tejto súvislosti sú významné dva základné druhy rizík: na jednej strane *riziko osobitne spojené s výrobkom*, týkajúce sa tovaru zastúpeného; na druhej strane *obchodné riziko osobitne spojené s investíciami* potrebnými na distribúciu týchto výrobkov.

55. *Riziko osobitne spojené s výrobkom* zahŕňa zodpovednosť za náklady dopravy a skladovania tovaru, zodpovednosť za škodu spôsobenú týmto tovarom, ako aj nebezpečenstvo, že sa pre tento tovar nenájdu kupujúci (riziko predaja).

56. Východiskom posúdenia tohto rizika osobitne spojeného s výrobkom by mali byť

57 — Pozri v tejto súvislosti judikatúru už citovanú v poznámke pod čiarou 37.

58 — Pozri v tejto súvislosti judikatúru už citovanú v poznámke pod čiarou 38.

59 — V rovnakom zmysle pozri pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, body 16 a 17.

vlastnícke vzťahy k tovaru, ktorý sa má predať. [60] Keby, tak ako tvrdí Cepsa, tovar ostal vo vlastníctve zastúpeného až do okamihu jeho kúpy treťou osobou, viedlo by to k domnienke, že aj riziko naďalej znáša zastúpený. Keby sa naopak vlastníctvo tovaru previedlo na obchodného zástupcu už v predchádzajúcom okamihu, viedlo by to k domnienke, že obchodný zástupca preberá na seba aj riziko spojené so samotným tovarom. V tomto prípade sa vie iba to, že prevádzkovatelia čerpacích staníc preberajú na seba riziko spojené s palivami hneď, ako sú dodané do ich zásobníkov. To v každom prípade vedie k domnienke, že prevádzkovatelia čerpacích staníc sú v podobnej situácii ako vlastníci, a teda, že znášajú riziko osobitne spojené s tovarom už pred predajom paliva zákazníkovi.

57. Okrem vlastníckych vzťahov k tovaru sa môžu získať informácie o riziku osobitne spojenom s tovarom na základe zistenia, kto musí znášať náklady dopravy samotného tovaru. [61] V rovnakom pomere, v akom sa obchodný zástupca zúčastňuje na nákladoch dopravy, znáša aj riziko spojené s tovarom. Uznesenie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania v tejto súvislosti neuvádza informácie. Cepsa však tvrdí, že sama znáša všetky náklady dopravy, čiže ich neznášajú prevádzkovatelia čerpacích staníc, ktorých zásobuje. Vnútroštátny súd musí overiť presnosť tohto tvrdenia. V tejto súvislosti sa bude musieť najmä ubezpečiť, či v praxi nie sú náklady dopravy prevedené na prevádzkovateľov čerpacích staníc ani *nepriamo* prostredníctvom sumy, ktorú dlžia spoločnosti Cepsa za palivo. Až keď sa tvrdenie Cepsa vo veci nákladov dopravy potvrdí aj po takomto posúdení, bude sa z toho môcť vyvodiť, že z tohto hľadiska riziko osobitne spojené s tovarom znáša Cepsa a nie prevádzkovatelia čerpacích staníc.

58. Je tiež potrebné zistiť, kto znáša náklady skladovania tovaru a kto zodpovedá za prípadné škody na tovare alebo ktoré sú spôsobené tovarom tretím osobám. [62] Vnútroštátny súd iba uvádza, že prevádzkovatelia čerpacích staníc musia zabezpečiť správne skladovanie paliva a že sú zodpovední jednak voči Cepsa, ako aj voči tretím osobám za akýkoľvek úbytok, kontamináciu alebo zmiešanie tovaru, ako aj za prípadnú škodu spôsobenú v dôsledku takejto skutočnosti. Nie je však jasné ani to, kto znáša náklady skladovania paliva, ani to, či prevádzkovateľ čerpacej stanice zodpovedá za prípadné škody bez ohľadu na svoje zavinenie alebo naopak, ako tvrdí Cepsa, iba na základe svojho zavinenia. [63] Keby sa malo zistiť, že náklady skladovania paliva znáša prevádzkovateľ čerpacej stanice a že zodpovedá za škodu bez ohľadu na svoje zavinenie, táto

60 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 16.

61 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 16 prvá zarážka.

62 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 16 tretia a šiesta zarážka; k skladovaniu tovarov pozri oznámenie Komisie týkajúce sa zmlúv o výhradnom obchodnom zastúpení uzatváranými s obchodnými zástupcami, už citované v poznámke pod čiarou 48, oddiel I.

63 — V každom prípade je irelevantné tvrdenie spoločnosti Cepsa, proti ktorému okrem iného namietala Confederación, podľa ktorého až doposiaľ nenastal žiaden prípad zodpovednosti. Na posúdenie obchodného vzťahu medzi Cepsa a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje, je dôležité vedieť iba to, kto znáša riziko zodpovednosti za prípadné škody a nie, či takéto riziko už niekedy nastalo.

okolnosť by viedla k domnienke, že prevádzkovateľ čerpacej stanice znáša riziko osobitne spojené s tovarom.

59. Napokon je dôležité zistiť, kto znáša riziko predaja tovaru zastúpeného, a teda riziko, že sa pre tento tovar nenájdu kupujúci.[64] V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že prevádzkovatelia čerpacích staníc sú povinní platiť Cepsa za palivo do deviatich dní po dodaní a že zároveň od Cepsa dostávajú provízie, na ktoré majú nárok. Takáto úprava, ktorá priamo neodkazuje na kvalitu paliva, ktoré sa skutočne predáva počas určitého obdobia, vedie k domnienke, že prevádzkovatelia čerpacích staníc znášajú aspoň časť rizika predaja a považujú sa za maloobchodných predajcov, vykonávajúcich činnosť samostatne.

60. Riziko predaja by sa posudzovalo inak, keby čas skladovania paliva, dodaného spoločnosťou Cepsa, v žiadnom prípade neprekročil lehotu deviatich dní,[65] keby sa teda palivo nikdy neskladovalo u prevádzkovateľov čerpacích staníc dlhšie ako deväť dní, pričom by bolo vždy celkom vypredané v okamihu zúčtovania s Cepsa. V takom prípade by totiž platby zaplatené prevádzkovateľmi čerpacích staníc v prospech Cepsa neboli ničím iným ako čistým prevodom výťažku skutočne dosiahnutého obchodným zástupcom z obchodov, ktoré vykonal, na účet zastúpeného bez toho, aby prevádzkovateľ čerpacej stanice z tohto hľadiska znášal riziko predaja. Confederación a Cepsa však pred Súdnym dvorom opísali a posúdili skutkové okolnosti sporu vo veci samej týkajúce sa týchto hľadísk rozdielnym spôsobom.

61. Riziko predaja by rovnako naďalej znášala Cepsa, pokiaľ by mal prevádzkovateľ čerpacej stanice *reálnu* možnosť odpočítať si z platby, ktorú dlží voči Cepsa, množstvo paliva, ktoré mu bolo dodané, ale ešte nie je predané tretím osobám[66] v okamihu zúčtovania s Cepsa[67] tak, že by musel zaplatiť len za palivo skutočne predané zákazníkom do lehoty deviatich dní. V tejto súvislosti však Confederación pred Súdnym dvorom tvrdila, že systém zúčtovania, ktorý uskutočňuje Cepsa, neupravuje takéto odpočty z dlžnej sumy každých deväť dní po dodaní paliva a že tieto odpočty by sa aj z daňových dôvodov len ťažko spracovávali. Vnútroštátny súd teda musí tieto hľadiská overiť.

64 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 16 tretia a šiesta zarážka).

65 — Samotná úvaha o priemernom čase skladovania paliva dodaného do všetkých čerpacích staníc, ktoré zásobuje Cepsa, by na tieto účely nestačila, pretože čas skladovania sa môže výrazne odlišovať podľa polohy a veľkosti čerpacej stanice, ako aj od počtu jej zákazníkov.

66 — Dá sa povedať, že ide o tú časť paliva, ktoré dodala Cepsa, ktorú prevádzkovateľ čerpacej stanice nedokázal predať v lehote deviatich dní plynúcich od okamihu, keď Cepsa dodala palivo do zúčtovania s Cepsa.

67 — Na tento účel nie je potrebné a nepochybne ani reálne, aby sa nepredané palivo fyzicky vracalo Cepsa, aby si ho odniesla. Ale už umožnenie predĺženia lehoty na zaplatenie sumy dlžnej Cepsa za nepredané palivo do okamihu jeho skutočného predaja konečnému spotrebiteľovi by spôsobilo, že riziko by z tohto hľadiska naďalej znášala Cepsa.

62. Medzi riziká vyplývajúce z obchodov, ktoré vykonal obchodný zástupca, patrí okrem vyššie opísaného rizika osobitne spojeného s výrobkom aj *obchodné riziko osobitne spojené s investíciami*. Myslia sa tým najmä investície do zariadení (v prípade prevádzkovateľov čerpacích staníc sa tým napríklad myslí vybudovanie cisterny pohonných hmôt) a na reklamu spojenú s distribúciou výrobkov zastúpeného. [68] V rovnakom pomere, v akom musí obchodný zástupca znášať tieto náklady, sa totiž musí zúčastňovať na riziku, ktoré je spojené s obchodmi, ktoré vykonáva pre zastúpeného. V tejto súvislosti neuvádza uznesenie o návrhu na začatie prejudiciálneho konania žiadne informácie. Vnútroštátny súd teda musí v tejto súvislosti vykonať potrebné šetrenie.

63. V tejto veci sa nedá celkom vylúčiť, že z uvedených kritérií týkajúcich sa rizika osobitne spojeného s výrobkom a obchodného rizika osobitne spojeného s investíciami vznikne zmätočná predstava. V tejto súvislosti je však potrebné pripomenúť, že uvedené kritériá poskytujú len informácie potrebné na posúdenie rozdelenia rizika medzi obchodného zástupcu a zastúpeného. Ako už bolo spresnené, rozhodujúce je len komplexné posúdenie všetkých okolností konkrétneho prípadu.

64. Ak čo i len časť uvedených nákladov a povinností znáša obchodný zástupca, jeho postavenie sa približuje postaveniu samostatného obchodníka, takže sa už nemôže považovať za jedinú hospodársku jednotku s tým, koho zastupuje, ale musí sa považovať za samostatného podnikateľa, ktorý pôsobí na trhu výrobkov zastúpeného. Keby však obchodný zástupca neznášal žiadne riziká spojené s obchodmi, ktoré vykonáva, mohol by sa považovať za pravého obchodného zástupcu, ktorý pôsobí iba ako pomocný orgán toho, koho zastupuje. [69] To isté by platilo aj v prípade, keby sa obchodný zástupca zúčastnil na uvedených rizikách len v zanedbateľnom rozsahu. [70] Z hospodárskeho hľadiska totiž nie je nijaký rozdiel medzi tým, či obchodný zástupca riziká spojené s obchodmi, ktoré vykonáva *neznáša*, alebo ich znáša len v *úplne zanedbateľnom rozsahu*.

65. Na účely tohto posúdenia nie je vôbec významné *riziko provízie*. S druhom činnosti obchodného zástupcu je totiž zlučiteľné, že jeho odmeňovanie celkom alebo čiastočne závisí na jeho výkonoch, najmä na počte a/alebo finančnom objeme obchodov, ktoré vykonal. [71] Preto obchodný zástupca typicky znáša riziko provízie, bez ohľadu na skutoč-

68 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, bod 16 druhá a piata zarážka. Význam investícií uskutočnených v rámci zmlúv s prevádzkovateľmi čerpacích staníc s cieľom prispôsobiť predajné miesto vzhľadu značky, ktorá je predmetom distribúcie, sa podčiarkuje napríklad v rozsudku zo 7. decembra 2000, Neste (C-214/99, Zb. s. I-11121, bod 34).

69 — Rozsudky Volkswagen a VAG Leasing, už citovaný v poznámke pod čiarou 41, bod 19, a DaimlerChrysler, už citovaný v poznámke pod čiarou 53, bod 87; pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, body 15 a 17.

70 — V rovnakom zmysle pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, body 15 a 17.

71 — Článok 6 ods. 2 smernice 86/653. Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, na konci bodu 15, ako aj bod 16 siedma zarážka.

nosť, či ide o pravého alebo nepravého obchodného zástupcu.

iii) Dôsledky vyplývajúce z rozdelenia rizík na účely posúdenia záväzných cien uvedených v dohodách s prevádzkovateľmi čerpacích staníc z hľadiska práva hospodárskej súťaže

66. Pokiaľ by malo z preskúmania rozdelenia rizík vyplývať, že prevádzkovatelia čerpacích staníc, ktorých zásobuje Cepsa, konajú na jej účet ako praví obchodní zástupcovia, pričom s ňou tvoria jedinú hospodársku jednotku, sporné klauzuly dohôd s prevádzkovateľmi čerpacích staníc by vôbec nepatrili do pôsobnosti článku 81 ES z dôvodu neexistencie dohody medzi samostatnými podnikateľmi, a teda nepatrili by ani do pôsobnosti právnych predpisov o výnimkách podľa kategórií upravených v nariadení č. 1984/83 a v nariadení č. 2790/1999. V dôsledku toho by záväzné predajné ceny pre spotrebiteľa a iné príkazy uvedené v týchto dohodách nemohli byť predmetom posúdenia z hľadiska citovaných ustanovení. [72]

67. Keby sa naopak prevádzkovatelia čerpacích staníc mali s prihliadnutím na znášané riziko posudzovať ako nepraví obchodní zástupcovia alebo ako samostatní obchodníci, a teda ako nezávislé hospodárske subjekty, dohody s prevádzkovateľmi čerpacích staníc by sa mali posudzovať z hľadiska článku 81 ES, ako aj z hľadiska ustanovení príslušných právnych predpisov o výnimkách podľa kategórie.

68. V súvislosti s posledným prípadom je pre úplnosť potrebné uviesť ešte nasledujúce úvahy.

69. Predovšetkým je potrebné prihliadať na skutočnosť, že článok 81 ES a v dôsledku toho aj prípadné právne predpisy o výnimkách podľa kategórie sa týkajú iba dohôd medzi podnikateľmi, ktoré majú za cieľ alebo za následok vylučovanie, obmedzovanie alebo skresľovanie hospodárskej súťaže. Podľa ustálenej judikatúry [73] sa na tento účel nemá preskúmať iba jednotlivá zmluva o obchodnom zastúpení, ale musí sa prihliadať aj na komplexné hospodárske a právne súvislosti, do ktorých sa táto zmluva začleňuje. Najmä je potrebné prihliadať na to, že jednotlivá zmluva môže mať spolu s inými zmluvami rovnakého druhu kumulatívny účinok na hospodársku súťaž. Preto je potrebné analyzovať následky, ktoré má podobná zmluva v spojení so „zväzkom" iných zmlúv rovnakého druhu na možnosti vnútroštátnych súťažiteľov alebo súťažiteľov pochádzajúcich z iných členských štátov

72 — Pozri tiež pokyny Komisie o vertikálnych obmedzeniach, už citované v poznámke pod čiarou 45, na konci bodu 15, ako aj bod 18, najmä tretia zarážka.

73 — Rozsudky z 12. decembra 1967, Brasserie De Haecht, 23/67, Zb. s. 544, 555 a 556; Suiker Unie a i./Komisia, už citovaný v poznámke pod čiarou 47, bod 549; z 28. februára 1991, Delimitis, C-234/89, Zb. s. I-935, najmä body 13 až 15 a 19 a 20; z 30. apríla 1998, Cabour, C-230/96, Zb. s. I-2055, bod 50, a Neste, už citovaný v poznámke pod čiarou 68, najmä body 25 až 27.

začleniť sa na relevantný trh alebo zväčšiť svoj podiel na ňom.

70. Keď sa tiež prihliadne na skutočnosť, že vnútroštátne právo odkazuje na právo Spoločenstva iba preto, aby upravilo čisto vnútroštátne situácie, nie je dôležité rozhodnúť, či môžu sporné dohody s prevádzkovateľmi čerpacích staníc ovplyvniť obchod medzi členskými štátmi. [74] Okrem toho, v takomto prípade nie je potrebné zisťovať následky dohôd s prevádzkovateľmi čerpacích staníc na spoločný trh, ale iba ich následky na relevantný trh v zmysle vnútroštátnej právnej úpravy (v tomto prípade španielskej) v oblasti hospodárskej súťaže.

71. Pokiaľ napokon ide o právne predpisy o výnimkách podľa kategórie, uvedené v článku 81 ods. 3 ES, je potrebné prihliadať na to, že nariadenie č. 1984/83 bolo s účinnosťou od 1. júna 2000 nahradené nariadením č. 2790/1999. Pokiaľ ide o dohody účinné už 31. mája 2000, ktoré spĺňali podmienky pre výnimky stanovené v nariadení č. 1984/83, ale nespĺňali podmienky pre výnimku stanovenú nariadením č. 2790/1999, bolo umožnené prechodné obdobie až do 31. decembra 2001.

72. Aký význam sa má pripísať odkazu uvedenému v článku 1 ods. 1 písm. b) Real Decreto č. 157/1992 na nariadenie č. 1984/83 pre obdobie nasledujúce po 1. júni 2000, je otázkou vnútroštátneho práva, ktorej odpoveď prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu. [75]

73. V každom prípade, ani stará právna úprava výnimiek podľa kategórie uvedenej v nariadení č. 1984/83, ani nová právna úprava výnimiek podľa kategórie uvedenej v nariadení č. 2790/1999 nevynímajú zo zákazu uvedeného v článku 81 ods. 1 ES dohody s prevádzkovateľmi čerpacích staníc, v ktorých sú pre prevádzkovateľov čerpacích staníc uvedené záväzné predajné ceny pre spotrebiteľa. [76] Takáto výnimka sa nemôže vyvodiť z uvedených nariadení ani pomocou ich rozširujúceho výkladu. [77] K tomu je potrebné dodať, že nová právna úprava o výnimkách podľa kategórie, uvedená v nariadení č. 2790/1999, sa v zmysle článku 3 tohto nariadenia neuplatňuje v prípade podielu na trhu presahujúceho 30 %.

74 — Možný vplyv na obchod medzi členskými štátmi má význam iba vtedy, ak sa musí právo Spoločenstva uplatňovať priamo (a nielen nepriamo, z dôvodu odkazu vo vnútroštátnom práve); o povinnosti prípadného súbežného uplatňovania práva Spoločenstva a vnútroštátneho práva pozri článok 3 ods. 1 nariadenia č. 1/2003; o vplyve na obchod medzi členskými štátmi pozri okrem iného rozsudky z 25. októbra 2001, Ambulanz Glöckner, C-475/99, Zb. s. I-8089, body 47 a nasl., a najmä bod 48, a z 28. januára 1986, Pronuptia, 161/84, Zb. s. 353, bod 26, ako aj oznámenie Komisie nazvané „Pokyny týkajúce sa pojmu vplyv na obchod medzi členskými štátmi uvedenému v článkoch 81 a 82 Zmluvy" [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. EÚ C 101, 2004, s. 81).

75 — Pozri rozsudky Dzodzi, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, body 41 a 42, a Leur-Bloem, už citovaný v poznámke pod čiarou 17, bod 33.

76 — Pokiaľ ide o nariadenie č. 2790/1999, výslovne to už vyplýva z článku 4 ods. 1 písm. a). To isté vyplýva, pokiaľ ide o pôsobnosť nariadenia č. 1984/83 z komplexného posúdenia jeho článkov 10 až 13, venovaných dohodám s prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktoré napríklad pripúšťajú uzavretie dohôd o výlučnom nákupe [pozri najmä články 10 a 11 písm. a)], ale neupravujú záväzné ceny [pozri úvodnú vetu článku 11: „Okrem povinnosti uvedenej v článku 10 predajcovi nemožno uložiť žiadne iné obmedzenie hospodárskej súťaže než:..."].

77 — Pozri v tomto zmysle rozsudky z 24. októbra 1995, Bayerische Motorenwerke, C-70/93, Zb. s. I-3439, bod 28, a Cabour, už citovaný v poznámke pod čiarou 73, bod 30.

VI — Návrh

74. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré mu položil Tribunal Supremo, takto:

1. Dohody o výhradnom nákupe uzavreté medzi petrolejárskym podnikom a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje, na základe ktorých sú prevádzkovatelia čerpacích staníc povinní predávať výhradne pohonné hmoty a palivá od tohto petrolejárskeho podniku, sa musia posudzovať z hľadiska článku 81 ES aj vtedy, keď je zmluvný vzťah medzi petrolejárskym podnikom a prevádzkovateľom čerpacej stanice upravený ako komisionárska zmluva alebo zmluva o obchodnom zastúpení.

   Od 1. júna 2000 môžu byť takéto dohody dovolené v zmysle nariadenia Komisie (ES) č. 2790/1999 z 22. decembra 1999 o uplatňovaní článku 81 ods. 3 Zmluvy na kategórie vertikálnych dohôd a zosúladených postupov.

   Predtým sa na takéto dohody mohla vzťahovať výnimka zo zákazu uvedeného v článku 85 ods. 1 Zmluvy ES (teraz článok 81 ods. 1 ES) podľa nariadenia Komisie (EHS) č. 1984/83 z 22. júna 1983 o uplatňovaní článku 85 ods. 3 Zmluvy na kategórie dohôd o výhradnom nákupe.

2. Dohody uzavreté medzi petrolejárskym podnikom a prevádzkovateľmi čerpacích staníc, ktorých zásobuje, v ktorých sa prevádzkovateľom čerpacích staníc ukladajú, pokiaľ ide o pohonné hmoty a palivá petrolejárskeho podniku, príkazy týkajúce sa predajných cien pre spotrebiteľa, ako aj podmienok a techník predaja a prevádzkovania sa musia posudzovať z hľadiska článku 81 ES vtedy, keď uvedení prevádzkovatelia čerpacích staníc predávajú tieto pohonné hmoty a palivá tretím osobám na vlastný účet, alebo keď musia v postavení komisionárov alebo obchodných zástupcov znášať v nie úplne zanedbateľnom rozsahu riziká spojené s predajom výrobku tretím osobám.

Za rovnakých podmienok sa môžu takéto dohody od 1. júna 2000 posudzovať z hľadiska nariadenia Komisie (ES) č. 2790/1999 a predtým sa mohli posudzovať z hľadiska nariadenia Komisie (EHS) č. 1984/83.